

nasprotnika. da jim ta odjenja. mesto obratno. Če hočeš ti imeti moje prijateljstvo, ne zmeš za to še od mene kaj zahtevati. Narobe pač je pametno. Da pa Francija ne bo šla na te limanice, to je več kakor gotovo. Da tudi prijateljska zveza mej Francijo in Rusijo ni pojenjala in se vedno krepi, pokazal je zopet pohod neke francoske ladije v ruski luki v Batumu. Ondi se je zopet sklepalo pobratimstvo mej francoskimi in ruskimi mornarji. Popevala se je ruska narodna himna in marsilka. Ruski in francoski mornarji nevedoči, kako bi drug drugemu najbolje pokazali svoje prijateljstvo so si zamenjavali čepice in suknje, se objemali in drug drugemu napivali. Ta prijateljski sestanek Francozov in Rusov je sicer malenkosten a pomemben.

Srbija. — Čujejo se dan za dnevom nečuvane reči iz Srbije. Poroča se o krizi Nikolajevičega ministerstva, da zasede Milan zopet prestol, da se izda nova ustava in druge ednake stvari. Dne 22. t. m. je praznoval Milan svoj 40letni rojstni dan. Za ta dan se je z gotovostjo pričakovalo, da se mladi kralj Aleksander odpove prestolu, in da Milan zasede prestol. To se ni zgodilo, a govori se, da je posredoval pri tem mogočen upliv, ki je odvrnil Milana od tega nepremišljenega koraka. — Poroča se, da je ministerski predsednik Nikolajevič prisegel, da ubije Milana in potem sebe, če bi ta skušal ovreči sedanje ministerstvo. Take in ednake reči se slišijo o Srbiji. Vse je verjetno za Srbijo, o tem nas uči skušnja, da ondih znajo svet iznenaditi. Vlada srbska vse te vesti preklicuje in pravi, da so vse izmišljene, da ni niti o tej niti o onej pičice resnice, in da le sovražniki prestola in vlade črnijo Srbijo pred svetom. Naj bo že tako ali tako, na vsem je vključ tisočerm preklicem vlade vendar nekaj resnice, kajti kjer vlada Milan, ondih je vse mogoče. V Srbiji je pa resničen vladar Milan, ministerstvo in kralj Aleksander nimata nič govoriti, vse se godi, kakor veleval nasiljenec Milan, ki bi postavno niti v Srbiji stanovati ne smel in dokler bo imel ta sebičnež prvo besedo ondih, sme svet biti pripravljen na vsakojako iznenadenja od ontod.

Bolgarija. — Odlični politik in prognanec bolgarski, Cankov, ki je bival zadnji čas na Ruskem in tudi užival rusko penzijo, prišel je minole dni na Dunaj in od tu izdal na bolgarski narod proglas, v katerem priznava Koburžana in svetuje Bolgariji, da naj v miru in ljubezni do Rusije živi. Vključ temu pa, da se je Cankov izjavil za Koburžana, mu je bolgarska vlada dala vendar, da mu povratek v Bolgarijo ni dovoljen. Izjavil pa se je menda Cankov, da se vse edno povrne v Bolgarijo, če ga tudi zaprejo, sej je navajen vsega.

Obrtnija.

Novi obrtni zakon.

Našim čitateljem je znano, da smo priobčili izpovedbe kranjskih odposlancev na obrtni enketi na Dunaji. Po večjem se izpovedbe obrtnikov iz družih dežel vjemajo z našimi, samo, da navadno niso tako jasne. Posebno smo pogrešali potrebne jasnosti glede dokaza zmožnosti. Jedinio kranjski izvedenci so odločno izpovedali, da ne gre za to, da morda kak krojač naročniku ne skazi suknje ali pa čevljar čevlja, temveč za to, da se ljudje, ki ne spadajo k obrtu vanj sploh ne bodo vtikali. Sedaj bogatinje in družbe se pečajo z rokodelstvom, kdor sam ne zna, pa vzame delovodjo. Baš tej slepariji z delovodjami bi se moral narediti konec, kdor se obrta ni učil, naj se mu ga ne dovoli izvrševati, naj si tudi vzame izu-

čenega delovodjo. Posebno se pa dandanes snujejo raznovrstne družbe, ki se pečajo z raznimi obrti. S tem se dela škoda samostojnim obrtnikom. Take družbe imajo navadno velik kapital. Naj se delovanju taci družeb vsaj postavijo meje. Dovolile bi se k večjemu za nekatere stroke, kakor za stavbarstvo, da se osnujejo taka društva strogo kot denarna, dela bi pa morala izročati izučnim obrtnikom dotične stroke. Dokler se pa to ne stori, je vse govorjenje v prid obrtniki zastonj in ne otme obrtnega stanu pogube.

Mi nismo naravnost zoper to, da bi se morda ne smele tudi snovati družbe naravnost za izdelavo predmetov, podobno trgovskim kompanijam. Ako po našem mnenji bi se moral v kaci slučajih od vsacega člana zahtevati dokaz sposobnosti. Manj interesa seveda ima mala obrt od tega, da bi se zahteval dokaz sposobnosti od fabrikantov, kateri ne izdelujejo obrtnih izdelkov. Tukaj je le borba mej kapitalisti in je za širje kroge prebivalstva precej irelevantno, naj zmaga ta ali oni. Tudi ni dosti interesa, da bi branili nekatere tovarnarje pred drugimi.

Izvedenci na obrtni enketi so se pa izrekli v veliki večini, da naj se zabrani trgovcem z obrtnimi izdelki jemati mero. Le tako je mogoče varovati interese obrtnikov proti konfekcionarjem, kateri so mimogrede povedano, največ židje. Na enketi so obrtniki obširno razložili razloge, zakaj se ne sme pustiti jemati mero trgovcem.

Na podlagi enquete se sestavi novi obrtni zakon. Da bi ugajal novi zakon malim obrtnikom, mi nismo pričakovali. Pri sedanji vladi imajo odločilno besedo nemški liberalci, ki nimajo srca za mali obrtni stan. Češki veleposestniki, ki imajo tudi važno besedo, so največ tovarnarji in tudi nimajo interesa braniti malega obrtnika.

Te dni so dunajski listi objavili, da je vlada že izdelala nov obrtni zakon. Iz tega, ker povedo dunajski listi, izvemo, da se vpelje dokaz zmožnosti še za nekatere obrte in pa tudi za trgovino. Podrobnostij ne vemo, za to tudi ne moremo soditi, če bode nov dokaz zmožnosti kaj koristil malim obrtnikom. Če se ž njim ne zabrani velikemu kapitalu posegati v rokodelstvo, je naravnost škoda čas tratiti s posvetovanjem o novem zakonu.

Vladni načrt skuša baje odpraviti nekatere zlorabe pri dokazu zmožnosti in pa točneje določuje meje raznih obrtov. Poslednje je zaradi tega dobro, da se naredi konec mnogim prepirom, v kak obrt kaj spada. Dokaz sposobnosti v trgovini se pa ne ve, komu bode koristil. Prav lahko, da se s tem le prizadenejo nepremožni ljudje. Kdor se misli pečati z večjo trgovino, je navadno že tako pohajal v kako trgovsko šolo in mu torej ne bode težko prinesiti dokaza sposobnosti, težje bode pa za tistega, ki bode hotel začeti kako manjšo branjarijo. Sploh mi temu dokazu sposobnosti posebne važnosti ne pripisujemo.

Kakšen duh da veje iz vladnega načrta, je pa vidno iz tega, da se ž njim naravnost priznava trgovcem pravico jemati mero. Sedaj je bila ta stvar še vedno nekako dvomljiva. Upravno sodišče se je bilo izreklo v

tem smislu, ali mnogim se je zdelo tisto tolmačenje zakona, da jemanje mere ne spada v obrt, malo čudno. Z novim zakonom se pa hoče torej naravnost priznati to pravico. To bi bil najhujši udarec za naše oblačilne obrte. Dani bi bili na milost in nemilost v roke židovskemu kapitalu. Trgovcu bi se odprla vrata, da bi lahko prodajal, jemal naročila na vse mogoče obrtne izdelke. Široka vrata bi se torej jim odprla v obrt. Vse drugače bi bilo za obrtnika. Ta bi pa ne mogel svojega podjetja razširiti, ker se bodo strožje določila meje posamičnim obrtom, zlasti bi pa ne mogel začeti nikake trgovine, ker bi po zakonu ne mogel dokazati sposobnosti. Iz tega je vidno, da novi vladni načrt je slabši od sedanjega obrtnega zakona. Ako postane zakon, bode kmalu prenehal marsikak samostalen obrt. Mnogi mojstri ne bodo več imeli družega dela, kakor za konfekcionarje, ki bodo seveda ljudij le slabo plačevali, ker glavni dobiček bodo pač imeli sami.

Čudno se pa nam zdi, da bi vlada tako prezirala mnenje enquete. Čemu je potem pač bilo potreba enketo sklicevati, mari je to bila le prazna komedija. Enketa se je izrekla tako, ali vlada pa sklone drugače. Edino upanje je še, da se v državnem zboru najdejo možje, ki z odločnim uporom preprečijo, da vladni načrt zakon ne postane, pa tudi to upanje ni veliko.

Obrtniške raznoterosti.

Električna razsvetljava v Varaždinu. V Varaždinu se je osnovalo delniško društvo, ki je dobilo od mestnega zastopa dovoljenje, da naredi električno razsvetlavo v mestu in okolici. Ker se je oglasilo že lepo število zasebnikov, da napeljejo razsvetlavo in bode mesto plačalo znatno svoto, ima društvo upati da bode dobro vspevalo.

Razstava v Parizu. Posebna komisija se je te dni sestavila, ki se peča z vprašanjem, kako bi se dobil denar za razstavo koncem tega stoletja. Računa se, da bode razstava stala 100 milijonov frankov. Z železnicami se bode komisija skušala pogoditi zaradi znižane voznine.

V Rusiji nameravajo pri svojih poslaništvih in konzulatih v inozemstvu osnovati obrtne muzeje, v katerih bodo videti razni izdelki ruskega obrta, zlasti ruske hišne industrije, ki je jako razvita.

Kmetijstvo.

Črtice o kmetijski kemiji.

P r s t.

(Dalje.)

Kemično vplivanje vode jako pospešuje vpliv kisleca in ogljikove kisline v zraku. Kislik se spaja z kovinskimi okisci v okise, z žveplenimi kovinami, posebno pa pospešuje razkroj organskih snovij, pri čemer se nareja ogljikova kislina, katera zopet pospešuje razkrojanje kamenja. Voda, v kateri je ogljikova kislina razstopi marsikako tvarino, katera se v navadni vodi ne razstopi, posebno take stvari, ki so potrebne za rast rastlin.

Pa tudi neki drugi del zraka, amonjak jako pospešuje razkrojanje v zemlji, poleg tega pa je rastlinam redilna snov. Ta snov je za kmetijstvo velike važnosti, zatoorej moramo nekoliko spregovoriti o njej.

V prirodi nahajajoči se amonjak nareja se pri razkrojanji raznih spojin, v katerih je vodik in dušik, iz katerih je sestavljen. Posebno nastaja pri razkrojanji beljakovin. Nareja se pri trohljenji in gnitji.

Amonjak je plin, jako hudega duha in se razstopi jako rad v vodi. V trgovini prodajajo z amonjakom nasičeno vodo pod imenom salmijak, kateri se rabi za razne obrtne namene. Dosti amonjaka je v živinskem gnoji, zato pa gnoj kar reže v nos.

Ker se v zemlji vedno vrši razpadanje, je naravno, da se nahajajo v njej različne razpale snovi. To razpadanje kamenja se tako dolgo vrši, da ostanejo od prvotnega kamenja le še nepremenljive snovi.

Na ta način je nastala po površji plast prsti, v kateri rastejo rastline. V več krajih se prst ni naredila na mestu, temveč jo je voda naplavila. Prst ni povsod jednako debela. V enem kraju je kamenje bolj v drugem manj sprhnelo, v enem je voda več prsti nanescila, v drugem zopet manj. Nova prst se pa nabira tudi z razkrojanjem organskih snovij.

Za poljedelstvo ugaja bolje zemlja z globoko prstjo. Na njej rastejo lahko rastline, ki delajo globoke korenine, dočim v plitvi prsti usahnejo. Če je prst globoka, se tudi tako hitro ne osuši, pa tudi prevelika moča toliko ne škoduje, ker voda se odteka v nižje plasti, od koder je rastline dobivajo, kadar je suša. Zato so prave žitnice le tiste dežele, ki imajo globoko prst. Tudi ima zemljišče z globoko prstjo več redilnih snovij, katere zlasti porabijo rastline z globokimi koreninami.

Po vrhu je prava njivska prst. Ta ima temno barvo in ima v sebi mnogo razpalih rastlinskih snovij. Pod to plastjo je druga, v kateri je že manj rastlinskih snovij, jedino trohnele korenine. Na to je zopet plast prsti z jedino rudninskimi snovmi, na to pa sledi trdno kamenje. Z obdelovanjem se gorenja prst zrahlja in vsled tega pride zrak in voda bolj v spodnje plasti, kjer pospešuje to razkrojanje.

Čim tanjša je zgornja plast prsti, tembolj vplivajo na njeno kakovost spodnje plasti. Če je v spodnji plasti kamenje, katero z razpadanja pomnožuje zemeljske soli, je to le ugodno. Slabo pa vpliva železni okisec v spodnjih plastih na gorenje plasti.

Dobro je, če se spodnje plasti po svojih fizikalnih lastnostih ločijo od gorenjih. Če gorenji del vode ne pušča, je dobro, če jo spodnji, ker to vendar nekoliko osušava. Če pa gorenji del pušča vodo, je pa koristno, ako jo dolenji del zadržuje. Peščena spodnja plast je jako ugodna za ilovnato zgornjo plast. Dobra pa ni zemlja, ako je spodaj in zgoraj le pesek. Dobro je tudi, če je ilovica pod peščeno gorenjo plastjo.

(Dalje sledi.)